Suomi tarvitsee hallituskaudet ylittävän kehitysyhteistyön rahoitusmallin

Hallituksen ensi vuoden talousarvioesitys lisää 32 393 000 euroa Suomen varsinaista kehitysyhteistyönrahoitusta. Tällä lisäyksellä rahoituksen taso arvioidaan nousevan 0,39 prosentista (2017) 0,41 prosenttiin bruttokansantulosta. Vaikka määrärahat kasvavat hieman, talous kasvaa suhteessa nopeammin ja BKTL-osuuden arvioidaan lähivuosina painuvan taas alle 40 prosentin. Suomi jää edelleen huomattavan kauas 0,7 prosentin kansainvälisestä sitoumuksesta, jonka se on itse vahvistanut YK:n, OECD:n ja Euroopan unionin jäsenenä. Sama 0,7 tavoite on oleellinen osa kestävän kehityksen Agenda2030 toimeenpanoa, jota Suomen on määrä edistää ja näyttää esimerkkiä maailmalla.

Hallitus lupaa uudessa talousarvioesityksessään, että 0,7 tavoite kuitenkin saavutetaan "pitkällä aikavälillä". Kehityspoliittinen toimikunta on jo aiemmin moittinut tätä hallitusohjelmassakin käytettyä muotoilua. Kehityspoliittisen toimikunnan mukaan ylimalkainen linjaus ei ole riittävä, jos Suomi haluaa olla kestävän kehityksen edelläkävijä. OECD:n kehitysyhteistyökomitea (DAC) on jo vuosia peräänkuuluttanut Suomelta suunnitelmaa tilanteen korjaamiseksi. Asia on nyt myös parlamentaarisen valvonnan kohteena, sillä eduskunta seuraa rahoituksen kehitystä osana kestävän kehityksen toimeenpanoa. KPT:n linja on, että Suomen tulee saavuttaa 0,7 BKTL-taso viimeistään kahden seuraavan hallituskauden aikana.

> *Globaalien ongelmien ratkaisu edellyttää myös Suomen toimia. Siksi Suomi tarvitsee kiireellisesti hallituskaudet ylittävän suunnitelman, jolla kehitysyhteistyön rahoitus nostetaan uskottavasti 0,7 prosentin BKTL-tasolle. Seuraavan hallituksen tulee viipymättä lähteä toteuttamaan suunnitelmaa omassa hallitusohjelmassaan,* linjaa Kehityspoliittisen toimikunnan puheenjohtaja Aila Paloniemi (kesk).

Käytännössä 0,7 prosentin BKTL-tavoitteen saavuttaminen kahden hallituskauden aikana edellyttää mahdollisesti 200 miljoonan euron kertaluonteista lisäystä vuonna 2020 ja sen jälkeen 128 miljoonan euron vuosittaista lisäystä aina vuoteen 2028 saakka.[1] Kertaluontoinen suurempi korotus (200 MEUR) kompensoisi nykyisellä hallituskaudella lahja-apuun tehtyjä leikkauksia (330 MEUR/ vuosi). Sen lisäksi laina- ja pääomamuotoisten finanssisijoitusten tulisi säilyä noin 130 miljoonan euron vuositasolla. KPT pitää tärkeänä, että tällä hallituskaudella teollisuuden tukemiseen suunnatut päästöhuutokauppatulot osoitettaisiin takaisin kehitysyhteistyöhön. Näin tehtiin vuosina 2012 -2015. Esimerkiksi vuonna 2014 päästöhuutokauppatuloja ohjattiin kehitysyhteistyöhön 69 miljoonaa euroa. Koska Suomen ilmastorahoitus ja erityisesti kehitysmaiden ilmastonmuutoksen sopeutumisen rahoitusta on huomattavasti vähennetty, tulee vajetta korjata päästöhuutokauppatuloilla. Toinen keskeinen kysymys on finanssisijoitusten palaumien ja tuottojen suuntaaminen. Ne tulee suunnata kehitysyhteistyöhön.

Useat kehitysavunantajamaat laskevat pakolaiskulut osaksi kehitysyhteistyörahoitusta ja 0,7 tilastointia. OECD DAC:in aiemman käytännön mukaan kehitysyhteistyöksi sai kirjata ensimmäisen maahantulovuoden kulut myönteisten turvapaikanhakijoiden osalta. Tämä muuttui vuonna 2017 ja aiemmasta poiketen kehitysyhteistyöksi voi nyt kirjata myös kielteisten päätösten saaneiden turvapaikanhakijoiden kulut. Myös Suomi on siirtymässä tähän käytäntöön vuonna 2019. KPT painottaa, että tilastojen avoimuus on nyt entistä tärkeämpää, jotta varsinainen kehitysmaissa tapahtuva kehitysyhteistyö, eri toimijoiden ja hallinnonalojen

[1] *Arvio perustuu UM:n KPT:lle 12.10.2018 toimittamiin lukuihin.*

käyttämä rahoitus sekä kotimaan pakolaiskulut näkyvät selkeästi eriteltyinä. Pakolaiskuluilla ei pidä korvata varsinaista lahjamuotoista kehitysrahoitusta.

Kehityspoliittinen toimikunta painottaakin, ettei hallituskaudet ylittävä rahoitussuunnitelma ole pelkästään laskennallinen harjoitus, vaan sitoutuminen 0,7 polkuun tulee tehdä kehityspoliittisten tavoitteiden, painopisteiden ja kestävän kehityksen Agenda2030 periaatteiden valossa. Kokonaisrahoituksen lisäksi on keskeistä tarkastella sitä, mihin rahoitus kohdentuu. Suomi on jo sitoutunut myös siihen, että se suuntaa vähintään 0,2 prosenttia BKTL:stä vähiten kehittyneisiin maihin. Tässäkin välimatka tavoitteeseen on huolestuttavasti kasvanut. Suomen kehitysrahoituksen osuus vähiten kehittyneisiin maihin on tällä hetkellä vain 0,13 prosenttia.

> *Pakolaiskulujen uusi laskentatapa on ongelmallinen. 0,7 prosentin BKTL-polun tulee perustua tosiasialliseen lahja-avun määrän kasvuun ja sen kohdentumiseen kaikkein köyhimmille ja haavoittuvimmille ihmisille,* tiivistää Kehityspoliittisen toimikunnan 1. Varapuheenjohtaja Hanna Sarkkinen (vas).

KPT:n mukaan ylihallituskautinen rahoitusmalli tarvitsee tuekseen nykyistä pitkäjänteisemmän, hallituskaudet ylittävän kehityspoliittisen strategian. KPT tulee laatimaan mallin sen perustaksi keväällä 2019. Kehityspolitiikan painopisteiden sekä saavutettujen tulosten ja todennetun vaikuttavuuden tulee näkyä entistä selvemmin rahoituksen kohdentamisessa. Samalla on huolehdittava siitä, että eri toimet ja rahoitusmuodot ovat johdonmukaisia. Siksi kehitysvaikutusten arvioinnin kehittämistä tulee jatkaa sosiaalisen, ympäristön ja taloudellisen vaikuttavuuden näkökulmista. Erityisen tärkeää on, että finanssisijoitukset tukevat muun muassa Suomen verotus ja kehitys – toimintaohjelman tavoitteita, kuten omistusten ja maakohtaisten verotietojen avoimuutta sekä vahvistavat osaltaan sukupuolten tasa-arvoa, ympäristön kestävyyttä ja noudattavat yritysvastuun periaatteita.

Myös rahoituksen muodolla on väliä – kaikki rahoitus ei sovi kaikkien kestävän kehityksen Agenda2030 päämäärien ja periaatteiden edistämiseen. Vastuullisia finanssisijoituksia tarvitaan esimerkiksi ilmastotoimiin, uusiutuvan energian ja yritystoiminnan ja työpaikkojen lisäämiseen tai kehitysmaiden julkisen sektorin tukemiseen kumppanuuslainojen muodossa, kun taas lahja-avulla voimme tukea esimerkiksi demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä sekä parantaa kaikkein haavoittuvimpien ihmisten asemaa ja oikeuksia erityisesti hauraissa tilanteissa ja köyhimmissä maissa. Esimerkiksi Agenda2030 kantava periaate "ketään ei jätetä" – vaatii tuekseen nimenomaan lahjamuotoisen kehitysavun lisäämistä. Toisaalta köyhyyden poistaminen ja työllisyyden parantaminen kehitysmaissa edellyttää myös yksityisiä investointeja ja niitä tukevaa kehitysrahoitusta. Yksityisten investointien rahoittaminen köyhissä maissa edellyttää toimivia ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä sijoitusmuotoisia kehitysrahoitusinstrumentteja.

> *Hallituskaudet ylittävässä rahoitusmallissa on huomioitava kehityspolitiikan eri tavoitteet ja tehtävät ja varmistettava, että lahja-apu ja finanssisijoitukset tukevat ja täydentävät johdonmukaisesti toisiaan,* painottaa Kehityspoliittisen toimikunnan 2. vara-puheenjohtaja Saara-Sofia Sirén (kok).

KPT:n suositukset

- *Suomen tulee saavuttaa 0,7 BKTL-taso viimeistään kahden seuraavan hallituskauden aikana. Suomi tarvitsee pikimmiten hallituskaudet ylittävän suunnitelman, jolla kehitysyhteistyön rahoitus nostetaan uskottavasti 0,7 BKTL-tasolle. Kehitysavusta vähintään 0,2 prosenttia BKTL:stä tulee suunnata vähiten*

kehittyneille maille. Seuraavan hallituksen tulee viipymättä lähteä toteuttamaan sitä omalla hallitusohjelmallaan.

- *Päästöhuutokauppatulot ja finanssisijoitusten palauma ja tuotto tulee käyttää kehitysyhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen.*[2]

- *Varsinainen kehitysmaissa tapahtuva kehitysyhteistyö, eri toimijoiden ja hallinnonalojen käyttämä rahoitus sekä kotimaan pakolaiskulut tulee tilastoida avoimesti ja selkeästi eriteltyinä. Pakolaiskuluilla ei pidä korvata varsinaista lahjamuotoista kehitysrahoitusta.*

- *Hallituskaudet ylittävän rahoitussuunnitelman tulee rahoitustason lisäksi nostaa lahjamuotoisen avun osuutta. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota siihen, että eri rahoitusmuotoja käytetään johdonmukaisesti ja täydentävästi Agenda2030 tavoitteiden, periaatteiden ja kehityspolitiikan painopisteiden mukaisesti.*

Lisätietoja: Marikki Stocchetti, KPT:n pääsihteeri, puh. 050 525 864 marikki.stocchetti@formin.fi

[2] *KPT:n jäsenistä Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) ei kannata päästökauppatulojen ohjaamista kehitysyhteistyöhön. Sen sijaan, finanssisijoitusten palaumat ja tuotot tulisi EK:n mukaan suunnata sijoitusmuotoisen kehitysrahoituksen kasvattamiseen*.